

ÖMER

SEYFETTİN

GİZLİ
MABED

İlk Genç
T
TIMOS

GİZLİ MABED

Ömer Seyfettin

ÖMER SEYFETTİN [1884 - 1920]

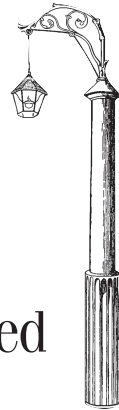
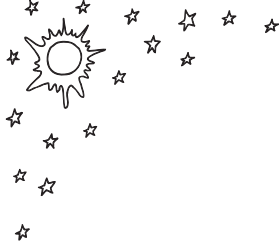
1884'te Gönen'de doğdu. Babası Kafkas göçmenlerinden Yüzbaşı Ömer Şevki Bey'dir. Ömer Seyfettin, ilköğrenimine Gönen'de mahalle mektebinde başladı. Bir süre sonra ailece İstanbul'a yerleştiler. İlk ve orta eğitimini İstanbul'da tamamladı. Daha sonra Edirne Askerî Lisesi'ne gitti. 1903'te İstanbul'da Harp Okulu'nu bitirerek teğmen rütbesiyle İzmir'de göreve başladı.

Ömer Seyfettin 1912'de Balkan Savaşları'nda Sırp ve Yunan Cephelerinde savaştı. Yanya Kalesi'nin savunmasına katıldı. Kale düşünce Yunanlara tutsak oldu. Bir yıl süren tutsaklığın ardından İstanbul'a döndü ve Kabataş Lisesi'nde öğretmenlik yapmaya başladı. 1915 yılında evlendi. Bu evlilikten Güner isimli bir kız çocuğu doğdu. 1920 yılında henüz 36 yaşındayken yakalandığı ağır hastalıktan kurtulamadı ve hayata gözlerini yumdu.

Ömer Seyfettin, Türk edebiyatının en başarılı öykücülerindendir. Kısa öykü türünün de öncülerinden biridir. Öykülerinde gerçekleri olduğu gibi göstermiş dönemin sorunlarını yansıtmıştır. Alaycı, süssüz ve sade bir anlatım dili kullanmıştır. Ömer Seyfettin öykülerinde çoğunlukla çocukluk anılarını, halkın inançlarını, tarihî olayları ve toplumun bozulmuş düzenini anlatır.

Ömer Seyfettin'in başlıca eserleri:

Efruz Bey, Gizli Mabet, Yüksek Ökçeler, Kaşağı, Yalnız Efe, Perili Köşk, Diyet, Forsa, Pembe İncili Kaftan, İlk Namaz.

Gizli Mâbed

“Müfide Hanımefendiye...”

Sermet, geçen gün Tokatlıyan’da genç bir Fransız ile tanıştırdı. Sorbon’dan arkadaşymış! Kumral, mavi gözlü, güzel, narin bir çocuk!

Tam bir “Doğu” hayranı. İlk sözü bu oldu:

– Azizim, siz kendinizi bilmiyorsunuz. Avrupa’yı bir şey zannederek kendi güzelliklerinizi görmüyor, kendi özelliklerinizi yaşamıyorsunuz.

Birdenbire haklı mı, haksız mı olduğunu kestiremediğim bu azarlamaya gülümsedim:

– Yaşamadığımızı, göremediğimizi ne biliyorsunuz?

– Bunu gözümle gördüm, diye coştı. Üç yıldır Sermet’in evindeyim. Her şey Avrupa modasına uygun: Yemek salonu, yatak odası, karısının, kardeşlerinin giyinişleri, hareketleri hatta düşünceleri bile hep Avrupa tarzı. Ah nerede Piyer Loti’nin* Türkiye’si?

* Piyer Loti: 19. yüzyılda İstanbul’da yaşamış, İstanbul’u ve Türkleri çok seven bir Fransız yazar.

- Loti'nin Türkiye'si karşı tarafta, dedim.
- Evet, öyle söylüyorlar. Fakat içine girilmez bir âlem!... Yazık ki siz bu özel âlemi sevmiyorsunuz.
- Sevenlerimiz de var, dedim.
- Siz sevenlerden misiniz?
- Evet, diye abartılı bir istekle başımı salladım.

“Sabit fikir”lerinin sınırını aşmayan Fransızlar, ne kadar masumdurlar! Bu genç Avrupalı bunlardan biriydi. Türkiye'ye dair konuşmaya başladık. İddia ediyor ki biz kendimizi tanımıyoruz. En güzel, en zengin sokaklarımıza pis diyoruz. Artık güzellikten mahrum Avrupa binalarına, büyük caddelerine özeniyoruz...

Rumlara olan öfkesi çok fazlaydı. Beyoğlu'ndan öyle nefret etmişti ki “Ne iğrenç Batı karikatürü, ya Rabbi!” derken adeta sarararak tiksiniyordu. Kafası Loti'nin hayaliyle doluyordu.

Bizim sefalet, vahşet, cehalet dediğimiz perişanlıklarımıza o “harika” diyor; bu sonsuz çöplükler, baykuşlu harabeler karşısında nasıl olup da bir heyecan duymadığımıza şaşıp kalıyordu. Nihayet kendisinin, Avrupalılaştırmamış bir Türk evine götürülmesini benden rica etti.

Aklıma birdenbire Karagümrük'te oturan ihtiyar sütannem geldi. Çok dindar bir kadındır.

Kendinden büyük eski Arap hizmetçisiyle birlikte oturur. Kocasından kalan ufacık bir gelirle rahat rahat geçinir.

– Öyleyse sizi hiç Avrupalılaşmamış ihtiyar bir dulun evine götürüyüm, dedim.

Teşekkür etti. Sevindi:

– Ne zaman?...

– Bugün, hatta isterseniz şimdi...

– Bu mümkün mü?

– Mümkün, yalnız başınıza bir fes alacağız, dedim.

Böyle aniden gitmek, Türk tarzı evde tekliflere meydan bırakmayacak; gerçeği, bu Şark hayranı Fransız'a, olduğu gibi gösterecekti. Sermet, zavallının sevincine gülmekten katılıyordu. Ona veda ettik. Bir arabaya atladık. Beyazıt'ta indik. Fransız'a bir dükkândan ciğer gibi kıpkırmızı bir fes aldık. Tramvaya binmek istemedi:

– Buradan aşağısı hep Türk mahallesi mi, dedi.

– Evet, hep Türk mahallesi.

– O hâlde, rica ederim yürüyerek gidelim.

– Pekâlâ, dedim.

Yangın yerlerinden yürüdük. Sisli ve karanlık bir gökyüzü, ıssız viranelerin sessizliğine sanki acı bir hüznü karıştırıyordu. Yolda onu bilgilendirdim. Sütanneme kendisi için “Çerkez” diyecektim.

Gerçi o horozdan kaçan bir kadın değildi. Fakat bir Hıristiyanın yanına çıkmak istemezdi. Bu küçük oyun, genç Fransız'ın hayalini daha çok alevlendirdi. Bir tarafa çarpılmış siyah, çürük, tahta evler, yıkık

duvarlar, sökük çatılar arasında ilerliyorduk. “Oh, ne manzara, ne manzara!” diye bir türlü ayrılamıyorduk. İki saatte eve gelebildik. Bu üç katlı, ahşap, biraz yıkık bir binadır. Kapıyı çaldım. İhtiyar Arap açtı:

– Sütannem yok mu, diye sordum.

– Komşuda... Buyurun...

– Haydi Karanfil Dadı, koş, benim geldiğimi söyle. Yanımda da bir misafirim var. Bu gece sizde kalacağız, dedim.

İçeri girdik. Temiz, fakat karanlık taşlıktan geçerek koca bir merdivenden çıktık. Genç Fransız, misafir odasına bayıldı. Yerde güzel bir İran halısı seriliydi. Duvarlar merhum Sütbabamın yadigar bıraktığı levhalarla süslenmişti.

Yastıklarına fes rengi perdelerin düştüğü sedirler kırmızı örtülerle örtülüydü. Karşı karşıya oturduk. Pencere kafeslerine hayran oldu.

– Adeta kendimi bir rüyanın içinde sanıyorum, dedi.

Sütannem gelince, benim gibi elini öptü. Ara sıra başındaki fesi unutuyor, elinde olmadan reverans* yapıyordu.

Sütannem bunun pek farkına varmadı ama:

– Konuştuğunuz söz Çerkezceye benzemiyor, dedi.

* Reverans: Selam veya teşekkür için eğilerek veya dizleri kırarak yapılan hareket.

Ben,

– Anneciğim bu senin bildiğin Çerkezce değil. Göçten sonra çıkmış, Rusça-Çeçence karışımı bir Çerkezce, diye kandırdım.

Sözde bu Çerkez misafir, hacca gitmek için İstanbul'a gelmişti. Sütannem, hac vakti olmadığını hatırlatınca ona bir bahane bulduk. Maksadı önce İstanbul'da biraz kalıp Türkçe öğrenmekti.

– Ah, bu yaşta hacı olmak, ne mutlu, ne mutlu! Darısı senin başına, diyordu.

– Amin, amin!...

Frenk, ağzımızdan çıkan bu kelimeyi birdenbire tanıyor, tanıdığını göstermek için kendi şivesiyle,

– Amen, amen, diyordu.

–

Sütannem, bu Çerkezle beraber hacca gitmem için tutturdu. Sözün kısası, yemek zamanına kadar hep hacdan, hocadan filan bahsettik. Ben Sütannemin nasihatlerini çıtır çıtır hep Çerkezceye tercüme ettim. Sofraya oturunca bütün bütün heyecan içinde kayboldu. Yalnız yabancı misafirlere çıkan gümüş tepsi, zavallıyı deli edecekti. Çatalı bırakıyor, Sütannem gibi eliyle yemeye çalışıyordu. Ben vazgeçirdim.

– Yalnızca ihtiyar kadınlar elle yer, dedim.

Dünyada en rahat oturuş şeklinin bağdaş kurmak olduğunu iddia ederken sofradan kalktık.

Kahvelerimizi içtik. Sütbabamın kütüphanesinde hatıra gibi duran eski kitapları misafirime gösterdim. Nakışlara, ciltlere, minyatürlere hayran kaldı.

Uyku zamanı gelince onu Karanfil'le beraber en üst kata çıkardık. Yatağını bahçe üstündeki odaya yapmışlardı. Tuvaleti falan gösterdim. "Bonsuvar!" dedim. Ben de orta kattaki odaya çekildim. Gece fırtına çıktı. Şiddetli bir yağmur yağdı.

Sabahleyin çok güzel bir hava açılmıştı. Fransız'ı uyanmış, giyinmiş buldum. Yatağın içine oturmuş, bir şeyler yazıyordu.

- Bonjour.
- Bonjour mon mi!
- Ne yazıyorsun?
- Oh, duygularımı...
- O kadar etkilendiniz mi?
- Tarif edemem, size tarif edemem!...
- ...

Aşağı indik; sabah kahvelerimizi içtik. Sütannemin ellerini öptük. Bu Fransız'ı, daha çok Doğu kültürünün içine batırmak için yayan olarak Fatih'e götürdüm. Caminin karşısındaki kahveye oturduk. Birer nargile ısmarladım. Dışarı üflemesin diye, önce nasıl içildiğini öğrettim. Keyiflerimiz gelmeye başlıyordu. Zavallıyı iyice coşturmak için: